

Tvistesak

mellom

Sparebanken A og Lillevik Sparebank

Bankenes kunder er anonymisert

Saken gjelder spørsmål plikt til å bakeføre bankremissebeløp som ble overført under gitte betingelser.

I. Sakens faktum

Sparebanken A sendte den 17. mars 1998 en bankremisse på kr 249.697,- til Lillevik Sparebank. Sammen med remissen fulgte et brev med blant annet slik ordlyd:

”Vedlagt følger bankremisse nr 265708 på kr 249.697,- utstedt til Lillevik Sparebank, 0101 Lillevik.

Beløpet dekker tomtekjøp kr 242.000,- med tillegg av dokumentavgift, tinglysing av skjøte, tinglysing av målebrev og panteattest.

Beløpet bes godskrevet konto 3090 05 10361 tilhørende Lillevik Hus AS under forutsetning av at skjøte til Peder Ås og Marte Kirkerud på tildelt GNR og BNR til tomt nr. 3 på Utsikten i Lillevik innleveres i tinglyst stand for oversendelse til vår bank.

Det forutsettes videre at tomten overdras til Peder Ås og Marte Kirkerud fri for heftelser.”

Forut for oversendelsen hadde Per Haug i Sparebanken A vært i telefonisk kontakt med Mia Dal i Lillevik Sparebank og redegjort for at bankremissen ville bli sendt og at beløpet skulle godskrives Lillevik Hus sin konto under de gitte betingelser.

Bankremissebeløpet var deler av et lån som Peder Ås og Marte Kirkerud hadde tatt opp i Sparebanken A for kjøp av tomt og oppføring av hus på tomta.

Lillevik Sparebank satt etter mottak av bankremisen, beløpet inn på Lillevik Hus sin konto 3090 05 10361 og sperret beløpet for uttak.

Kjøpekontrakten som bankremissebeløpet skulle dekke ble ikke gjennomført på grunn av forhold på kjøpers side. Sparebanken A hadde før det var klart at kjøpekontrakten ikke ville bli gjennomført, en del kontakt og korrespondanse direkte mot Lillevik Hus og underleverandører med hensyn til fremdrift i kjøpsprosessen, om når og under hvilke forutsetninger underleverandørene kunne forvente utbetaling med videre.

Ved telefaks av 9. juli 1998 ba Sparebanken A om at Lillevik Sparebank tilbakeførte bankremissebeløpet, da forutsetningene som beskrevet i brevet av 17. mars 1998 ikke var og heller ikke ville bli oppfylt. Lillevik Hus, som hadde fått godskrevet (men sperret) beløpet på sin konto, nektet Lillevik Sparebank å tilbakeføre beløpet fra kontoen.

Tomta som det omstridte bankremissebeløpet gjaldt, ble senere solgt til en annen kjøper. For tomta inklusive grunnarbeider ga dette "dekningsalget" en salgssum som var ca 10.000 kroner lavere enn opprinnelig kontrakt. Medtas rentekrav, blir beløpet som Lillevik Hus krever dekket av opprinnelig tomtekjøper etter kontraktsbruddet, på omkring 50.000 kroner. Inklusive erstatning for arbeid hos Lillevik Hus og advokater, blir kravet mot opprinnelig tomtekjøper pr november 1999 på ca 94.000 kroner.

Etter en del diskusjoner ga Lillevik Hus i november 2000 aksept for at Lillevik Sparebank kunne tilbakeføre kr 165.114,- av bankremissebeløpet. Dette beløp tilsvarende bankremissebeløpet minus Lillevik Hus sitt kontraktsmessige tap ved dekningsalg av eiendommen som Peder Ås og Marte Kirkerud hadde inngått kjøpsavtale om, pluss renter av bankremissebeløpet etter gjeldende innskuddsvilkår fra november 1999 til november 2000. Dette aksepterte ikke Sparebanken A, sa de mente å ha krav på å få tilbake hele bankremissens beløp.

II. Partenes krav og anførsler

Sparebanken A viser til de betingelsene som er oppstilt i brev av 17. mars 1998 som ble oversendt sammen med bankremissen, for at beløpet skulle godskrives Lillevik Hus sin konto. Fordi disse betingelsene aldri var blitt oppfylt, skulle heller ikke beløpet utbetales til Lillevik Hus. Sparebanken A må derfor kunne få bankremissebeløpet på kr 249.697,- tilbakeført. I tillegg kreves 12 % renter fra en måned etter påkravet, det vil si renter kreves fra 9. august 1998. Endelig krever Sparebanken A saksomkostninger etter reglene i tvistemålsloven kapittel 13. Banken har i saken hatt bistand av advokat og saksomkostningene utgjør kr 29.000,-.

Lillevik Sparebank er tvilende til om saken faller inn under mandatet til Ansvarsregulerende utvalg, likevel uten at de påstår saken avvist fra utvalgets behandling. Banken ber utvalget vurdere ut fra sakens karakter og bevismessige forhold om saken egner seg for avgjørelse i utvalget.

Lillevik Sparebank avviser at det er inngått noen form for avtale der banken innestår for riktig oppfyllelse, da banken ikke har akseptert noen slik forpliktelse som eventuelt kan pådra banken noen form for erstatningsansvar. Videre hevdes at tvisten ikke kan ses løst fra kundenes handlinger og interesser. I saken er oppdraget innsatt på Lillevik Hus sin konto, men sperret for videre disponeringer. Lillevik Hus har som part i et kontraktsforhold (salg av tomt/hus) krav på oppgjør etter riktig kontraktsmessig oppfyllelse og har motsatt seg at beløpet tilbakeføres. Det fremheves her dessuten at det er kjøper – som også er Sparebanken A sin kunde – som er årsak til at den oppstilte forutsetningen ikke ble oppfylt. Subsidiært vises til at Sparebanken A har hatt et begrenset økonomisk tap i saken. Resonnementet bak dette synes være at dersom handelen hadde blitt gjennomført, ville Sparebanken A fått pant i eiendommen, men pantelånet ville blitt misligholdt og Sparebanken A måtte i så fall ha realisert pantet med tap. Tapet ville i så fall ha blitt det samme som Lillevik Hus pådro seg ved det påfølgende dekningsalg.

Sparebanken Lillevik krever også dekket saksomkostninger etter reglene i tvistemålsloven kapittel 13. Banken har hatt bistand av advokat og saksomkostningene utgjør kr 25.900,-.

III. Ansvarsregulerende utvalgs vurderinger

Ansvarsregulerende utvalg legger til grunn at saken gjelder betalingsformidling, da den gjelder en banks ansvar for disponering eller forvaltning av et bankremissebeløp som ble overført fra en bank til en annen som ledd i en betalingsoverføring fra en tomtekjøper til en tomteselger. Selv om forholdet mellom de to bankene i og for seg en del av eller ”sekvens” i eiendomshandel mellom kjøper og selger, er det således naturlig å se en oversendelse av et bankremissebeløp fra en bank til en annen medfølgende visse instruksjer, i seg selv som et oppdrag fra den ene banken til den andre. Det antas derfor at tvisten ligger innenfor saksområdet til Ansvarsregulerende utvalg.

Ansvarsregulerende utvalg legger til grunn at bankremissen ble oversendt til Lillevik Sparebank med en uttrykt forutsetning om hvordan og når beløpet skulle disponeres, og dette ble gjort etter at Sparebanken A pr telefon hadde vært i kontakt med Lillevik Sparebank om forholdet. Mottakende bank må da være bundet av dette slik at den ikke kan disponere over beløpet i strid med de gitte forutsetningene. Alternativt, dersom mottakende bank ikke kunne akseptere forutsetningene, skulle den ha returnert beløpet til avsendende bank.

Forutsetningen fra Sparebanken A var at beløpet ikke skulle godskrives Lillevik Hus sin konto før tinglyst skjøte forelå. Dette er en objektiv forutsetning og en vurdering av hvem som er årsak til at forutsetningen ikke oppfylles er i og for seg irrelevant. Lillevik Sparebank valgte å sette pengene inn på mottakers konto, men sperre beløpet for uttak. Dette er ikke i samsvar med de gitte forutsetninger, og en slik behandling av bankremissebeløpet ville for eksempel i tilfelle konkurs hos mottaker (Lillevik Hus), eller der mottaker motsetter seg tilbakeføring – slik tilfelle nettopp er i denne saken, ha vanskeliggjort tilbakeføring av bankremissebeløpet dersom forutsetningen i oppdraget fra Sparebanken A ikke ble oppfylt.

Det er videre en naturlig følge at dersom den gitte forutsetningen ikke inntrådte, skulle det oversendte bankremissebeløpet tilbakeføres avsendende bank; Sparebanken A. Sparebanken A sin ”avtale” med Lillevik Sparebank er som foran nevnt et forhold mellom de to bankene. Dette forhold endres ikke om Lillevik Sparebank har stilt seg slik at Lillevik Hus kan ha vunnet en rett til overføringsbeløpet i forhold til Lillevik Sparebank.

Det krav Sparebanken A har mot Lillevik Sparebank er et krav om tilbakeføring av det overførte bankremissebeløpet. Dette kravet er altså ikke et erstatningskrav for økonomisk tap, og er et annet enn det kjøpsrettslige ansvar tomtekjøper (Ås/Kirkerud) eventuelt har overfor selger (Lillevik Hus). Det er ikke grunn til å anta at Sparebanken A sin involvering i byggesaken – blant annet ved å ”roe ned” øvrige pågående kreditorer – har gjort banken til en part i tomtekjøpet/byggeavtalen eller må identifiseres med kjøper Svendsen med hensyn til denne oppfyllelsesforpliktelsen overfor Lillevik Hus.

Plikte til å tilbakeføre beløpet inntrådte ved påkrav fra Sparebanken A. Etter lov om renter ved forsinket betaling påløper forsinkelsesrente fra en måned etter påkrav. Påkrav ble fremsatt pr telefaks 9. juli 1998 og renter kan derfor kreves fra 9. august 1998. Forsinkelsesrenten er etter lov om renter ved forsinket betaling 12 % pa.

Sparebanken A har bedt om at Ansvarsregulerende utvalg tar stilling til spørsmål om dekning av saksomkostninger etter reglene i tvml kap 13. Kravet som søkes erstattet er kr 29.000,-. Det antas at dette beløpet først og fremst omfatter advokathonorar.

I saker for Ansvarsregulerende utvalg er det ikke tradisjon for å kreve saksomkostninger, verken ved bruk av egne eller eksterne jurister. Spørsmålet om dekning av saksomkostninger er ikke omtalt i de avtaler og regelverk som gjelder mellom bankene innen betalingsformidlingen og for løsning av tvistesaker (bortsett fra der en sak avgjort av Ansvarsregulerende utvalg klages inn for et voldgiftsutvalg).

I en tidligere tvistesak for Ansvarsregulerende utvalg, sak nr 3.3/1992, ble det også krevet erstattet utgifter til advokatbistand. Også den gang bemerket utvalget at det ikke var noen tradisjon for å kreve eller tilkjenne saksomkostninger i saker for utvalget. Utvalget trakk i den saken analogier til de reglene som gjaldt for kostnader den enkelte institusjon har med å oppklare feil, og viste til daværende merknader til ansvarsreglene § 4 at den enkelte institusjon må dekke slike omkostninger selv. Ut fra dette ble saksomkostninger ikke tilkjent. Det gjøres oppmerksom på at ansvarsreglene fra 1998 nå er endret slik at den bank som er årsak til feil eller forsinkelse skal dekke annen banks kostnader for feilfinning og retting.

På bakgrunn av den praksis som eksisterer med hensyn til ikke å kreve eller ilegge saksomkostnader, finner utvalget heller ikke å ville gjøre det i nærværende sak. Ansvarsregulerende utvalg legger i denne sammenheng også vekt på at å bringe en sak inn for Ansvarsregulerende utvalg bør være en enkel og lett tilgjengelig tvisteløsningsform der sekretariatet som utgangspunkt vil kunne drive en forholdsvis aktiv prosessledelse dersom det er klart at en bank ikke har nødvendig kjennskap til regler og relevante rettslige anførsler. En praksis med dekning av saksomkostnader for bruk av eksterne advokater vil lett kunne endre denne situasjonen.

IV. Konklusjon

Lillevik Sparebank må tilbakeføre bankremisabeløpet på kr 249.697,- med tillegg av 12 % rente pa fra 9. august 1998 og til betaling skjer.

Saksomkostninger ilegges ikke.

Avgjørelsen var enstemmig.